

**De Haagse
Participatiemaatschappij
Uitvoeringsprogramma Welzijn 2011-2014**

Concept

14 december 2010

Inhoudsopgave

1. Inleiding	3
2. Visie op participatie: verbinden versterken	4
3. Voorrang voor vrijwilligers	5
4. Wijk aan zet	6
5. Prioriteiten.....	7
6. Aanvalsplan Vrijwilligers	8
7. ParticipatieMaatschappij.....	13
8. Doorontwikkeling ‘Welzijn in de Wijk’	15
9. Activiteiten waar de vraag is.....	17
10. Sociaal-agogisch werk	19
11. Implementatie	23

1. Inleiding

Wij hebben veel vertrouwen in de vitaliteit en de veerkracht van de samenleving. Daarom willen wij de sociale samenhang bevorderen door optimaal gebruik te maken van de kracht van Hagenaars. Beroepskrachten worden ingezet daar waar deze kracht niet toereikend is om een beoogde oplossing te bewerkstelligen. Het collegeakkoord zegt daarover: *“Activiteiten van vrijwilligersorganisaties hebben voorrang op gesubsidieerde activiteiten”*. De gemeente zorgt voor een goed vangnet voor kwetsbare individuen.

Op basis van prestatieveld 1 van de Wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo) is de gemeente belast met het bevorderen van sociale samenhang in wijken en buurten. Belangrijke doelen die de wetgever hiermee voor ogen heeft, zijn ontmoeting tussen en activering van burgers. De gemeente heeft een grote vrijheid om hier invulling aan te geven. In het collegeakkoord kiezen wij voor vergroting van participatie van Hagenaars: *“Het welzijnswerk moet Hagenaars in staat stellen binnen hun mogelijkheden stappen te zetten naar meer zelfstandigheid en zelfredzaamheid of naar meer participatie door stappen naar een baan of opleiding”*.

Belangrijk uitgangspunt van de Wmo is het gegeven dat sociale samenhang in buurten en wijken veelal in eerste instantie ontstaat door de inzet van de civil society. In de wet staat hierover: *“Ook en veelal in eerste instantie, gaat het om de inzet van de naaste omgeving, zoals familie, burens, vrijwilligers in de buurt of in kerkelijke verbanden of bijvoorbeeld de sportvereniging. Dergelijke onderlinge betrokkenheid creëert de ‘civil society’, meer dan welke professionele organisatie ooit zou kunnen.”* Het collegeakkoord verfijnt dit uitgangspunt: *“Het is belangrijk dat mensen aansluiting vinden in vrijwilligersorganisaties en andere netwerken waarbinnen Hagenaars zelfstandig kunnen functioneren: de zogeheten ‘civil society’.”*

Op welke manier wij ontmoeting en activering bevorderen door het vergroten van de participatie, wordt beschreven in dit Uitvoeringsprogramma Welzijn. Ook wordt inzicht gegeven in de manier waarop wij de in het collegeakkoord opgenomen taakstelling op welzijnswerk in de periode 2011-2014 invullen. Het Uitvoeringsprogramma is aangekondigd in het Meerjarenbeleidsplan Wmo.

Bij de voorbereiding van deze nota is aan de directeurs van de Haagse Welzijnsorganisaties, zelfstandige buurthuizen, Boog en Hof HOF gevraagd om hun visie te formuleren op het welzijnswerk en om suggesties voor bezuinigingen. Verder is met landelijke experts op het terrein van civil society en welzijnswerk gesproken over ontwikkelingen en kansen op beide terreinen. Deze thema's zijn ook besproken op een gemeentelijke conferentie over het jeugdbeleid. Tenslotte zijn ook verschillende punten in deze nota meegenomen die naar voren kwamen in het interactieve proces rond het Meerjarenbeleidsplan Wmo.

2. Visie op participatie: verbinden versterken

Het versterken van sociale samenhang en solidariteit in de wijken heeft voor ons een hoge prioriteit. Die samenhang komt echter niet automatisch tot stand. Solidariteit tussen Hagenaars ontstaat daadwerkelijk in sociale menselijke verhoudingen. Dat betekent dat Hagenaars meedoen in de samenleving én verantwoordelijkheid dragen. Wij constateren dat de solidariteit tussen Hagenaars zich in belangrijke mate uit in de bereidheid van hen om zich op vrijwillige basis voor elkaar in te zetten. Wij verwachten daarom dat iedereen kan worden aangesproken op een intrinsieke motivatie en goede intenties om zich vrijwillig in te zetten. Wij spreken Hagenaars hier dan ook op aan! Actief burgerschap moet in plaats van een individuele keuze, een vanzelfsprekendheid worden.

Door te kiezen voor het versterken van sociale samenhang, kiezen we ook voor preventie. Vaak wordt te snel voorbij gegaan aan de eigen kracht van de Hagenaar en zijn netwerk. Het uit handen nemen van problemen door beroepskrachten, werkt snel averechts op het zelfoplossend vermogen. Vrijwilligers kijken vaak juist naar wat er wel goed gaat en proberen de positieve kanten te zien. Bijvoorbeeld omdat de persoon die wordt ondersteund in een voor de vrijwilliger herkenbare situatie zit. Vrijwilligers hebben ook het voordeel dat zij eerder vertrouwd worden en makkelijker contact leggen met moeilijk bereikbare groepen. Tenslotte biedt vrijwillige inzet ook een meerwaarde voor de vrijwilliger. Deze doet leuk en zinvol werk dat eigenwaarde geeft en trots, en bovendien bijdraagt aan de persoonlijke ontwikkeling.

3. Voorrang voor vrijwilligers

De Hagenaar krijgt meer verantwoordelijkheid in de maatschappelijke ondersteuning. Zowel voor zichzelf, als voor de samenleving. Wij geven hiervoor ruimte aan het eigen initiatief van Hagenaars en (maatschappelijke) organisaties. Daarom is in het collegeakkoord opgenomen dat vrijwillige initiatieven voorrang hebben boven gesubsidieerd werk.

Om mogelijk te maken dat vrijwilligers hun werk goed kunnen doen, bieden wij nu al verschillende faciliteiten. Hier gaan wij mee door, waarbij wij de bestaande faciliteiten versterken en aanvullen. Deze faciliteiten betreffen onder andere de mogelijkheid voor vrijwilligers(organisaties) om ‘om niet’ gebruik te maken van ruimte in gesubsidieerde welzijnsaccommodaties, de verschillende subsidiemogelijkheden waar deze organisaties gebruik van kunnen maken en het vergoeden van de onkosten die vrijwilligers maken bij het uitvoeren van hun werkzaamheden. Vrijwilligers(organisaties) kunnen verder een beroep doen op de beroepskrachten van de professionele instellingen om hen te begeleiden.

Vrijwillige inzet vormt de basis, de beroepskrachten hebben nadrukkelijk een terughoudende rol. Professionele organisaties blijven een vangnet voor activiteiten die niet (kunnen) worden uitgevoerd door vrijwilligers, maar wel nodig zijn om te voorkomen dat kwetsbare individuen tussen wal en schip terecht komen. Concreet betekent dit dat wij blijven inzetten op het aanbieden door beroepskrachten van advisering, ondersteuning en begeleiden van jongeren, volwassenen, ouderen en specifieke groepen en het begeleiden van vrijwilligers in de verschillende wijken. Voorrang voor vrijwilligers betekent ook dat activiteiten plaatsvinden daar waar de vraag is.

Aan de voorrang voor vrijwilligers geven wij invulling bij het invullen van het te bezuinigen subsidiebedrag. Wij ontzien het vrijwilligerswerk. Dat betekent dat wij niet bezuinigen op de voor dit werk beschikbare subsidiebudgetten. Uitgangspunt hierbij is dat wat al door vrijwilligers wordt uitgevoerd, niet ook beroepskrachten gesubsidieerd wordt gedaan. In het collegeakkoord staat hierover: *“Wij koppelen de financiële taakstelling voor vermindering van subsidies aan het verminderen van overlap en vermindering van versnippering”*.

4. Wijk aan zet

Wij roepen iedere Hagenaar op om zich vrijwillig in te zetten. Wij zetten daarbij in op de wijk. Wij nodigen elke betrokken wijkbewoner uit om een bijdrage te leveren aan het welzijn in de buurt. Die bijdrage is meer dan ooit nodig! Hiervoor gebruiken wij de mogelijkheden van de aanpak Welzijn in de Wijk en de stadsdeelplannen. Het is de bedoeling dat de wijkperspectieven Welzijn in de Wijk onderdeel worden van de stadsdeelplannen.

De aanpak Welzijn in de Wijk bestaat momenteel uit de volgende onderdelen:

- Eén keer in de vier jaar worden wijkperspectieven opgesteld voor alle wijken in Den Haag. In de wijkperspectieven geven bewoners aan wat belangrijke problemen en kansen zijn in hun wijk. Zo geven zij aan of er eenzame mensen zijn, of er genoeg te doen is voor jongeren, of het buurthuis vaak genoeg open is, enzovoorts.
- Op basis van de wijkperspectieven stellen de welzijnsorganisaties die voor subsidie in aanmerkingen willen komen, wijkprogramma's op.
- Voor de subsidiëring van het wijkgerichte welzijnswerk wordt sinds 1 januari 2010 budgetsubsidie gehanteerd. Deze budgetsubsidies bestaan uit:
 - Een basissubsidie verbonden aan de accommodaties;
 - Een subsidie voor het realiseren van de resultaten.

Met deze aanpak wordt meer effect- en wijksturing mogelijk vanuit de gemeente. Dat leidt tot minder bureaucratie en meer ruimte en verantwoordelijkheid voor het werk uitgevoerd door beroepskrachten.

Met deze nota wordt een beleid ingezet waarin vrijwilligers meer ruimte en verantwoordelijkheid krijgen. Hun activiteiten moeten daarbij wel aansluiten op de prioriteiten, doelstellingen en aandachtspunten die door de wijk zelf zijn geformuleerd. De vierjarige wijkperspectieven dienen deze flexibiliteit te hebben. Dat betekent dat in het kader van Welzijn in de Wijk er ook afspraken worden gemaakt over het vrijwillige initiatief. Deze worden per jaar herijkt. Zo worden de mogelijkheden vergroot voor de nieuwe rol van vrijwilligersorganisaties. De beroepskrachten sluiten hun activiteiten daar dan weer op aan.

5. Prioriteiten

De prioriteiten voor de komende jaren om participatie te bevorderen, zijn:

- versterken vrijwilligerswerk door het bieden van ruimte, begeleiding en eenvoudige subsidieregels;
- openhouden van accommodaties als centrum van ontmoeting en ondersteuning waar geen goede alternatieven voor handen zijn;
- ondersteuning van kwetsbare groepen via ouderenadviseurs en algemeen maatschappelijk werk.

Op welke manier wij deze instrumenten inzetten, wordt in deze nota beschreven aan de hand van de volgende thema's:

1. Aanvalsplan Vrijwilligers
2. ParticipatieMaatschappij
3. Doorontwikkeling Welzijn in de Wijk
4. Activiteiten vinden plaats waar de vraag is
5. Sociaal-agogisch werk.

Voor ieder thema formuleren wij in deze nota acties.

Met het beleid en de acties die wij in deze nota hebben geformuleerd, streven wij naar de volgende resultaten:

- 25% van de Hagenaars doet in 2015 vrijwilligerswerk. In 2009 was dat 18%.
- Hagenaars beoordelen in 2015 de sociale samenhang en betrokkenheid in de buurt met een 6,0. In 2009 was het cijfer 5,6.
- Het percentage Hagenaars dat behoefte heeft aan meer sociale contacten is gedaald van 22% in 2009 naar 20% in 2015.

Deze resultaten worden al bijgehouden in de Wmo-monitor die jaarlijks verschijnt.

6. Aanvalsplan Vrijwilligers

Om er voor te zorgen dat vrijwillige inzet een vanzelfsprekendheid wordt, starten wij een Aanvalsplan Vrijwilligers. Dit doen wij door het versterken van de vrijwillige inzet op wijkniveau en het mogelijk maken van nieuwe vormen van vrijwillige inzet.

Huidig beleid

Zoals in de inleiding gezegd, bieden wij nu al verschillende faciliteiten om het mogelijk te maken dat vrijwilligers hun werk goed kunnen doen. Deze activiteiten zetten wij voort. Onder vrijwilligerswerk verstaan wij de inzet die onbetaald en onverplicht is, maar niet vrijblijvend. In Den Haag waarden wij ruim 130 organisaties voor hun inzet met een subsidie volgens de *regeling sociaal-cultureel vrijwilligerswerk*. Organisaties kunnen in aanmerking komen voor het vergoeden van de onkosten van hun vrijwilligers, zodat vrijwilligers geen geld hoeven mee te nemen bij de uitoefening van hun werk. Wij gaan ervan uit dat vrijwilligers geen betaling voor hun werk ontvangen. Voor vrijwilligers bestaat verder de mogelijkheid om 'om niet' gebruik te maken van ruimte in de verschillende gesubsidieerde welzijnsaccommodaties. HOF heeft een belangrijke rol in de ondersteuning van vrijwilligers door het bieden van een vacature- en talentenbank, promotie en cursussen. Daarnaast zijn er diverse organisaties die gebruik maken van de inzet van vrijwilligers, zoals de Haagse Welzijnsorganisaties, zelfstandige buurthuizen, bewonersorganisaties, stichting Buddynetwerk, Steunpunt Mantelzorg, wijkbussen, sportverenigingen, enzovoorts. Zij zorgen zelf voor ondersteuning van hun vrijwilligers.

In 2009 is de nota *Ruimte voor vrijwilligers* vastgesteld. Specifieke aandacht is er voor vrijwilligerswerk door gehandicapten, jongeren en migranten. Aan de besturen van grote organisaties is gevraagd om meer aan vrijwilligersbeleid te doen. Zo wordt voorkomen dat er onnodige uitval is en wordt de professionaliteit van de inzet verhoogd. HOF begeleidt de organisaties met het keurmerk Goed Geregeld. De acties uit de vrijwilligersnota zijn nog in uitvoering.

Ontwikkelingen in vrijwillige inzet

Wij leven in een sterk geïndividualiseerde samenleving waarin er waarde wordt gehecht aan een bepaalde sociale afstand. Maar dat betekent niet dat mensen elkaar niet op vrijwillige basis willen helpen. Het wordt alleen steeds minder normaal gevonden om vrijwillige inzet aan te bieden of om hulp te vragen. Hulp en ondersteuning vinden pas plaats als mensen iets met elkaar hebben, zich verbonden voelen en elkaar vertrouwen. Uit onderzoek blijkt bijvoorbeeld dat burenhulp wel degelijk aanwezig is, ook als sociale cohesie in de buurt ontbreekt. Dit gebeurt op basis van een persoonlijke relatie met een buurman of buurvrouw. In zo'n persoonlijke relatie laten mensen zich aanspreken op hun intrinsieke motivatie en goede intenties.

Vrijwillige inzet vindt op twee manieren plaats. Bij *inzet in sociale netwerken* gaat het om de inzet door de persoonlijke omgeving als familie, gemeenschap, straat, wijk, enzovoorts. Een voorbeeld hiervan is de trainer van een voetbalclub die in de gaten houdt of zijn pupillen goed ontbijten. Bij *vrijwilligerswerk buiten het eigen netwerk* gaat het om inzet buiten de eigen omgeving; iemand zet zich in voor een onbekende. Vrijwillige inzet kan individueel plaatsvinden of als lid van een maatschappelijke organisatie.

Om er voor te zorgen dat het bieden en vragen van vrijwillige hulp normaler wordt gevonden, gaan wij de *vrijwillige inzet in sociale netwerken* versterken. Dat is de situatie waarin mensen iets met elkaar hebben, zich verbonden voelen en elkaar vertrouwen. Dat er nog veel mogelijk is blijkt uit het feit dat al jaren 18% van de Hagenaars aangeeft dat zij nog geen vrijwilligerswerk doen, maar dit wel zouden willen, als zij zelf kunnen bepalen hoe, wat en wanneer. De wijk is de plek waar sociale netwerken het beste kunnen worden geïdentificeerd.

Vrijwilligerswerk is ook een middel om Hagenaars met elkaar in contact te brengen die tot dan toe geen contact hadden. Hagenaars voelen zich hierdoor meer onderdeel van de samenleving en leren delen van de samenleving kennen, die zij tot dan toe niet kenden. Dit is zeker belangrijk voor Hagenaars die al lang in een geïsoleerde positie zitten, dat het een barrière vormt om betaald werk te vinden. Of voor Hagenaars die bezig zijn met hun integratie.

Grenzen aan vrijwillige inzet

Aan het inzetten van vrijwilligers zit ook een grens. Wij verwachten niet dat vrijwilligers alle hulp kunnen bieden. Het is zeker niet de bedoeling dat vrijwilligers worden ingezet om beroepskrachten volledig te vervangen, in het bijzonder wat het de inzet in de zorg betreft. Aan de andere kant moeten vrijwilligers ook oppassen met denken dat zij alle hulp kunnen bieden. Zij moeten geen beroepskracht willen worden, omdat zij hiervoor de specifieke opleiding en ervaring missen. Ander risico is dat vrijwilligers zich vooral richten op ontmoeting en er niet wordt gewerkt aan het activeren. Goede begeleiding van deze (zorg)vrijwilligers is daarom van belang in de vorm van training en scholing. Hierbij moet aandacht worden gegeven aan de grenzen tussen vrijwilligerswerk en werk uitgevoerd door beroepskrachten. Om in de gaten te houden of de kwaliteit van de ondersteuning van kwetsbare Hagenaars voldoende is, blijven beroepskrachten ook als back-up nodig.

Acties

Op de volgende manieren geven wij inhoud aan het aanvalsplan voor het versterken van de vrijwillige inzet:

- a. versterken begeleiding vrijwilligers in de wijk
- b. meer financiële ruimte op stadsdeelniveau
- c. intrekken generieke taakstelling sociaal-cultureel vrijwilligerswerk
- d. pluim voor vrijwilligers: 2011 Europees Jaar van de Vrijwilliger
- e. maatschappelijk activeringswerk
- f. budget stimulering Vrijwillige Inzet
- g. InvesteringsMaatschappij Den Haag.

a. Versterken begeleiding vrijwilligers in de wijk

Om er voor te zorgen dat de vrijwillige inzet in sociale netwerken wordt versterkt, krijgen de Haagse welzijnsorganisaties (HWO's) en zelfstandige buurthuizen, daar waar nodig, de primaire taak om vrijwilligers in de wijk te begeleiden. De HWO's zijn in hun werk al bezig met omschakeling van activiteitenaanbieder naar facilitator voor vrijwilligersactiviteiten. Deze manier van werken wordt doorgezet.

Wij verwachten van beroepskrachten dat zij de sociale netwerken kunnen identificeren en waar nodig ondersteunen. De begeleiding bestaat dan uit het adviseren over het gebruik van communicatiekanalen, het koppelen van vrijwilligers aan elkaar, bieden van begeleiding en scholing, e.d. Een goed voorbeeld van deze manier van werken is de burenhulpcentrale. Waar nodig worden vrijwilligers toegeleid naar de stedelijke ondersteuning vanuit het stedelijke ondersteuningsaanbod voor begeleiding en scholing.

Een onderdeel van de taak van de HWO's en zelfstandige buurthuizen is om vrijwilligers die daar behoefte aan hebben, te helpen bij het zoeken naar ruimte in de wijk. Als eerste wordt gekeken waar in de wijk de vraag het beste kan worden beantwoord: sportvoorziening, school, kerken c.q. levensbeschouwelijke organisaties, zorginstelling, e.d. Als daar geen mogelijkheden zijn komen de gesubsidieerde welzijnsaccommodaties in beeld. De afspraken over de inzet van de welzijnsorganisaties worden voor iedere wijk gemaakt in het kader van Welzijn in de Wijk.

b. Meer financiële ruimte op stadsdeelniveau

Voor de Haagse wijken en buurten zijn er verschillende financiële regelingen die vrijwilligersinitiatieven mede mogelijk maken. De huidige regelingen dragen bij aan het meer betrekken van bewoners bij de samenleving door activiteiten, ontmoeting, cultuur en het stimuleren van kansen in de wijk. Wij willen de vrijwilligers de ruimte geven om zelf te bepalen waar zij hun aandacht aan willen besteden zonder belemmeringen. Daarom worden de regelingen meer ontschot, waardoor ze flexibeler inzetbaar worden. Over de ontschotting van de financiële regelingen volgt een voorstel.

Het is hierbij de bedoeling dat het stadsdeel aan de hand van de ingediende voorstellen bepaalt hoe het budget over de aanvragers en over wijken wordt verdeeld. Hiermee wordt inhoud gegeven aan de afspraak in het collegeakkoord dat een deel van de subsidies voor het welzijnswerk naar de stadsdelen wordt overgeheveld. Het stadsdeelplan en de wijkperspectieven Welzijn in de Wijk dienen bij de verdeling van de middelen als beoordelingskader. Op deze manier vindt aansluiting plaats met de prioriteiten, doelstellingen en aandachtspunten die door de wijk zelf zijn geformuleerd.

c. Intrekken generieke taakstelling sociaal-cultureel vrijwilligerswerk

Wij waarderen ruim 130 organisaties voor hun vrijwillige inzet. Maar voor alle organisaties die van de gemeente Den Haag subsidie krijgen, geldt voor 2011 een generieke taakstelling van 7,7%. Ook voor vrijwilligersorganisaties die veel goed werk doen in de Haagse wijken en buurten. Deze inzet is meer dan ooit van belang. Daarom wordt de generieke korting ingetrokken per 2012. Bij de verlening van de ontschotte subsidiebudgetten vanaf 2012 worden subsidieverzoeken van vrijwilligersorganisaties op inhoudelijke gronden door de stadsdeelorganisatie beoordeeld.

d. 2011 Europees jaar voor het Vrijwilligerswerk

Er is een steeds grotere verscheidenheid aan vrijwillige inzet buiten het eigen netwerk. Naast het traditionele vrijwilligerswerk in verenigingsverband, zien wij steeds meer vormen en verbanden waarbij mensen iets voor een ander en de samenleving willen doen. Iedere tijd heeft zo zijn eigen vorm van vrijwillige inzet. Wij willen de niet zichtbare vrijwillige inzet zichtbaar maken en verknopen met de bekende vormen van vrijwillige inzet. Zodat iedereen die vrijwilligerswerk wil doen, dat kan doen. Dit doen wij in het kader van 2011 *Europees Jaar voor het Vrijwilligerswerk*.

In 2011 staan twee thema's centraal: het Maatschappelijk Betrokken Ondernemen en het Flexibele Vrijwilligerswerk. Maatschappelijk Betrokken Ondernemen betekent dat bedrijven en maatschappelijke organisaties bekend worden gemaakt met de manier waarop zij het potentieel aan vrijwilligers beter en meer kunnen benutten. In het kader van Flexibel Vrijwilligerswerk zijn er in Den Haag verschillende initiatieven waarbij mensen zelf kunnen bepalen hoe, wat en wanneer zij vrijwilligerswerk willen doen. Het gaat dan bijvoorbeeld om Stichting Present, Den Haag Cares en Stichting Workmate. Maar alle organisaties die met vrijwilligers werken moeten hun beleid hierop aanpassen. De 'ParticipatieMaatschappij Den Haag' wordt gevraagd om (vrijwilligers)organisaties te ondersteunen bij deze ontwikkeling. Hier wordt in het volgende hoofdstuk verder op ingegaan.

e. Maatschappelijk activeringswerk

Mensen worden vrijwilliger op basis van een intrinsieke motivatie om iets voor een ander te betekenen. Iets voor een ander willen betekenen komt vaak voort uit een levensbeschouwelijke overtuiging. Uit de stadsenquête 2010 blijkt dat kerkelijke c.q. levensbeschouwelijke organisaties de tweede sector zijn waarin mensen vrijwilligerswerk verrichten. Binnen deze levensbeschouwelijke verbanden worden mensen aangesproken op hun verantwoordelijkheid voor de samenleving en worden zij uitgenodigd zich vrijwillig in te zetten. Dit gebeurt o.a. met behulp van het maatschappelijk activeringswerk (MA-werk). MA-instellingen nodigen hun achterban uit om zich actief in te zetten voor mensen die maatschappelijk in de knel (dreigen te) komen. De instellingen hebben een groot reservoir aan vrijwilligers die uit eigen gelederen worden geworven. Wij subsidiëren voor de uitvoering van het MA-werk een viertal instellingen: STEK, MARA, Humanitas en Stichting Dialoog Haaglanden. Om de komende jaren nog meer mensen aan te spreken op hun intrinsieke motivatie, vragen wij het MA-werk om een aanbod aan flexibel vrijwilligerswerk en wijk- en buurtgerichte activiteiten te ontwikkelen. Daarbij vragen wij hen ook om daar partners bij te zoeken als fondsen, bedrijven e.d.

f. Budget Stimulering Vrijwillige Inzet

De inzet van vrijwilligers is meer dan ooit nodig. Wij gaan met hen gesprek om te horen welke belemmeringen en kansen zij zien. Om hier oplossingen voor te bieden is er voor de jaren 2011 tot en met 2012 een stimuleringsbudget Vrijwillige Inzet van €300.000,00.

g. InvesteringsMaatschappij Den Haag

In onze stad zijn verschillende partners die iets voor een ander en de samenleving willen doen, zoals fondsen en bedrijven. Dat willen zij doen door vrijwilligers en particuliere initiatieven te ondersteunen door het geven van organisatieadvies, het organiseren van activiteiten of het financieel bijdragen aan organisaties of activiteiten. Zij vinden het soms moeilijk om in contact te komen met vrijwillige initiatieven. Vaak willen zij ook van de gemeente weten wat belangrijke ontwikkelingen zijn om op in te spelen. Wij werken daarom een voorstel 'InvesteringsMaatschappij Den Haag' uit om een gemeenschappelijke Haagse agenda te formuleren en de mogelijkheden te onderzoeken voor bundeling van bestaande en nieuwe geldstromen voor participatie, cultuur, zorg, sport, onderwijs en toestroom naar werk. Dit levert maatschappelijke winst op voor de stad én mogelijk fiscaal voordeel voor ondernemers. Tevens is dit het platform waarop de gemeente haar subsidieverzoeken aan bedrijven coördineert. Ook zal het Haagse fondsenoverleg worden betrokken bij de vorming van de Investeringsmaatschappij Den Haag. De InvesteringsMaatschappij vormt ook het kader waarbinnen wij Maatschappelijk Betrokken Ondernemen gaan stimuleren.

7. ParticipatieMaatschappij

Wij willen het wijkgerichte werken versterken. Maar niet iedereen heeft binding met de wijk en niet elk probleem is een wijkprobleem. Samenhang in ondersteuning op stedelijk niveau voor specifieke groepen blijft daarom nodig.

Specifieke groepen

In het participatiebeleid is er aandacht voor specifieke groepen als ouderen, gehandicapten, sociaal zwakkeren en voor vrouwen- en homo-emancipatie. Om hen goede ondersteuning te bieden zullen vrijwilligers en beroepskrachten in de wijken ook verbindingen moeten leggen met vrijwilligers en beroepskrachten elders. Daarnaast is kennis en expertise vaak buiten de wijk te vinden. Wijkgericht werken is dus niet automatisch de optimale werkwijze.

Acties

Om de verbinding tussen het wijkgerichte werken en het stedelijk werk te versterken, voeren wij de volgende acties uit:

- a. stroomlijning stedelijke organisaties in 'ParticipatieMaatschappij Den Haag'
- b. vernieuwd emancipatiebeleid.

a. Stroomlijning stedelijke organisaties in 'ParticipatieMaatschappij Den Haag'

In Den Haag zijn verschillende organisaties actief die zich bezighouden met het verzamelen van expertise over participatie. Hierbij wordt steeds uitgegaan van kennis over een bepaalde doelgroep: ouderen, vrouwen, gehandicapten, enzovoorts. Dit heeft echter versnippering van kennis en activiteiten tot gevolg. Afhankelijk van de blik op een probleem kunnen organisaties voor het beantwoorden van hun kennisvraag, langs verschillende organisaties gaan. Zo is er voor vrijwilligerswerk een aparte organisatie, maar speelt dit onderwerp ook bij organisaties voor ouderen, vrouwen of samenlevingsopbouw. Daarnaast vragen de inzet van de civil society, het afstemmen van welzijn, wonen en zorg, het wijkgerichte werken en het bovenwijkse werken om nieuwe expertise. Door stroomlijning van kennis en innovatie kan er beter worden ingespeeld op de vraag en efficiënter worden gewerkt. Hiermee wordt ook de overhead aangepakt. Op rijksniveau heeft deze ontwikkeling zich ook al voorgedaan, met als gevolg de vorming van Movisie als het landelijke kennisinstituut met kennis en advies over maatschappelijke ontwikkeling.

De expertise in de stad wordt gebundeld in de *ParticipatieMaatschappij Den Haag*. Dit is een kleine organisatie met een beperkte overhead. Belangrijk is dat de activiteiten van het instituut aansluiten bij de vraag in de stad en in de wijken. Het expertisecentrum krijgt daarom de opdracht om jaarlijks met klanten als de professionele organisaties, afspraken te maken over de inzet. Op basis daarvan maakt de *ParticipatieMaatschappij* een werkplan.

De taken van de nieuwe organisatie worden:

- Signaleren van actuele vraagstukken uit de samenleving, de problemen die daar spelen, innovaties en goede ideeën die daar worden ontwikkeld;
- Vergaren, in stand houden, verspreiden en overdragen van kennis hierover;
- Adviseren over de aanpak van deze vraagstukken in de wijk en het ontwikkelen van nieuwe methodieken en ondersteuning bij de implementatie;
- Ontwikkeling en beheer op DenHaag.nl van een participatiewebsite;
- Stimuleren van social media zoals Facebook, Flickr.com, Hyves en Twitter bij vrijwilligersorganisaties voor communicatie met achterban;
- Het stimuleren van ontwikkelingen om participatie van specifieke groepen te bevorderen, ook hier speelt internet een belangrijke rol;
- Aanbieden van activiteiten op stedelijk niveau (bovenwijks) voor specifieke doelgroepen;
- Koppelen en afstemmen van de kennis, expertise en activiteiten met andere stedelijke organisaties, bijvoorbeeld op het terrein van sport en werk.

Er wordt een voorstel ontwikkeld voor het stedelijk bundelen van kennis en expertise. De volgende organisaties worden daar vooralsnog bij betrokken:

- Boog
- Categorieel Werk van HWO's
- HOF
- Importante
- CIPO
- STIOM
- Mantelzorg Den Haag.

Belangrijk onderdeel van het voorstel is een efficiëntere werkwijze. Dit willen wij o.a. realiseren door het bevorderen van een efficiënter gebruik van kantoorruimte door te kiezen voor een gezamenlijk gebruik & beheer van administratieve ondersteuning (PIOFACH-taken: Personeel, Informatievoorziening, Organisatie, Financiën, Administratieve organisatie, Communicatie en Huisvesting) en vergaderfaciliteiten. Het bundelen van stedelijke innovatie en expertise en minder overhead moet een besparing opleveren van in totaal €1,7 miljoen.

Wij gaan ook bekijken of het mogelijk is dat andere gesubsidieerde organisaties op het gebied van welzijn, cultuur en sport, gebruik kunnen maken van het concept 'flexibel gebruik van kantoorruimten.'

b. Vernieuwd emancipatiebeleid

Vrouwenemancipatie en homo-emancipatie zijn beleidsterreinen die een stedelijke aanpak vragen. Zo is er nog steeds sprake van een scheve verhouding tussen mannen en vrouwen op het gebied van arbeid en zorg. Daarnaast is het accepteren van homoseksualiteit in veel kringen nog steeds taboe. De afgelopen jaren is op het gebied van emancipatie uitvoering gegeven aan de actiepunten van de nota's Vrouwenemancipatie *Gelijk Doen 2008-2010* en Homo-emancipatie *Gewoon Anders 2008-2010*. In een nieuw te verschijnen nota geven wij aan hoe voor beide beleidsterreinen het ingezette beleid wordt geactualiseerd, aangevuld en van nieuwe impulsen voorzien. Uiteraard wordt ingegaan op de rol van de 'ParticipatieMaatschappij Den Haag'. De nieuwe nota verschijnt voorjaar 2011.

8. Doorontwikkeling ‘Welzijn in de Wijk’

Het is belangrijk dat de activiteiten van vrijwilligers aansluiten op de prioriteiten, doelstellingen en aandachtspunten die door de wijk zelf zijn geformuleerd. Hier wordt de aanpak van Welzijn in de Wijk voor ingezet.

Grotere rol vrijwilligers in Welzijn in de Wijk

In de Welzijn in de Wijk-aanpak worden door de bewoners van de wijk zelf wijkperspectieven opgesteld waarin de ambities staan voor die wijk. Deze ambities gelden voor vier jaar. Op basis van die wijkperspectieven stellen de welzijnsorganisaties die voor subsidie in aanmerkingen willen komen, wijkprogramma's op. In die wijkprogramma's geven zij aan wat hun inzet is. De inzet van de professionele welzijnsorganisaties gaat zich nu vooral richten op de begeleiding vrijwilligers en ondersteuning kwetsbare Hagenaars. Om de afgesproken ambities te kunnen halen is de inzet van Hagenaars zelf van groot belang. Tot nu toe worden echter in de Welzijn in de Wijk-aanpak geen afspraken gemaakt over de rol van vrijwilligers en maatschappelijke organisaties. Hun rol moet ook groter, omdat hun inzet immers voorrang krijgt op die van beroepskrachten.

Acties

Om de vrijwillige inzet in de wijken te versterken worden de volgende acties uitgevoerd:

- a. vrijwillige Inzet in Welzijn in de Wijk-wijkprogramma;
- b. samenlevingsopbouw.

a. Vrijwillige Inzet in Welzijn in de Wijk-wijkprogramma

Op basis van wijkambities uit het wijkperspectief moeten voor iedere wijk in Den Haag afspraken worden gemaakt over de vrijwillige inzet. Hiervoor wordt in de wijken het gesprek gevoerd over de manier waarop sociale netwerken en vrijwilligerswerk kunnen worden versterkt. Het gaat dan vooral om het beter verbinden van alle initiatieven. Wat nieuwe initiatieven betreft valt te denken aan de inzet van vrijwillige buurtconsulenten, burenhulpcentrale, sociale media als Facebook en buurtwebsites, digitale communities, enzovoorts. In hun jaarlijkse aanpassing op de wijkprogramma's geven de professionele welzijnsorganisaties dan aan hoe zij op die vrijwillige inzet willen aansluiten. Bijvoorbeeld door afspraken te maken met bewoners(groepen) en maatschappelijke organisaties als bewonersorganisaties, sportverenigingen, kerken en levensbeschouwelijke organisaties. De vrijwillige inzet in het wijkprogramma is ook belangrijk als beoordelingskader voor de nieuwe bundeling van financiële regelingen.

b. Samenlevingsopbouw

Naast bewonersorganisaties spelen ook allerlei andere groepen van bewoners een belangrijke rol bij het organiseren van sociale netwerken en het bieden van vrijwilligerswerk in straten en buurten. Via het sociaal-agogisch werk en het opbouwwerk, worden deze groepen al op projectbasis ondersteund. In het te ontwikkelen plan voor het stedelijk bundelen van kennis en expertise, moet worden bekeken wat de feitelijke inzet wordt van het opbouwwerk bij samenlevingsopbouw. Belangrijk is dat er voor die inzet steeds een beoogd resultaat wordt afgesproken. Ondersteuning door het opbouwwerk is dus altijd tijdelijk. Het stadsdeelplan en

de wijkperspectieven Welzijn in de Wijk dienen ook hierbij als beoordelingskader. Deze inzet van samenlevingsopbouw moet een besparing opleveren van €0,6 miljoen.

In de wijken zijn de bewonersorganisaties van grote betekenis. Zo zijn hier veel vrijwilligers in actief. Over de positie van deze organisaties is onlangs een nieuw beleidskader ontwikkeld, met als belangrijkste doel om de wijk nog meer aan het woord te laten. Daarnaast komt de mogelijkheid dat nieuwe bewonersgroepen op basis van hun plannen financiële ondersteuning kunnen krijgen.

9. Activiteiten waar de vraag is

Belangrijk instrument voor het participatiebeleid is het bieden van geschikte accommodaties. Leidraad in het beleid is dat activiteiten daar plaatsvinden waar de vraag is. Dat betekent dat optimaal gebruik wordt gemaakt van al in de wijk aanwezige accommodaties als sportaccommodaties, (gezondheids)zorgorganisaties, kinderopvang, CJG, en onderwijs. Daar waar geen of onvoldoende alternatieven zijn, blijven de multifunctionele centra in stand.

Inhoudelijke samenwerking staat voorop

Om Hagenaars in staat te stellen om mee te doen in de stad vinden activiteiten zo veel mogelijk plaats in gebouwen van (gezondheids)zorgorganisaties, kinderopvang, CJG, sport en onderwijs. Maar bijvoorbeeld ook bij mensen thuis als vraaggericht werken daar om vraagt. Ook het aangaan van sociale contacten moet gebeuren op de locaties waar de mensen al komen. Dat kan nadrukkelijk outreachend, zoals ook op straat. Het gaat niet om aanbieders gezamenlijk in één accommodatie te zetten zonder dat er sprake is van inhoudelijke samenwerking. Dit werkt namelijk contraproductief. De keuze voor een bepaalde locatie moet een meerwaarde hebben: duidelijk moet zijn waarom voor het werk en het samenwerken de ene locatie beter geschikt is dan de andere. Ook mag het verplaatsen van bestaande activiteiten geen negatieve financiële gevolgen hebben, omdat er dan minder activiteiten mogelijk zijn.

Acties

Op de volgende manieren wordt inhoud gegeven aan het aanbieden van activiteiten waar de vraag is:

- a. efficiënter gebruik welzijnsaccommodaties;
- b. verruiming mogelijkheden voor ruimte van vrijwilligersorganisaties.

a. Efficiënter gebruik Welzijnsaccommodaties

Het bieden van activiteiten waar de Hagenaar zich al bevindt, beperkt de behoefte aan fysieke ruimte. Daardoor kunnen door de welzijnsorganisaties beheerde welzijnspanden worden afgestoten. Den Haag telt 60 welzijnsaccommodaties. Hiervan worden er ca. 20 afgestoten. Het afstoten van deze accommodaties levert een besparing van in totaal €3 miljoen op van de vaste en variabele huisvestingskosten waaronder beheer. Ultimo het eerste kwartaal van 2011 zal hierover duidelijkheid naar de stad worden gegeven.

Het sluiten van de panden gaat volgens een traject waarbij alle betrokkenen hun inbreng tijdig kunnen leveren. De welzijnsorganisaties doen in eerste aanleg voorstellen in overleg met de gemeentelijke stadsdeelorganisatie. Bij de afweging tot het sluiten van panden kijken wij naar de bezettingsgraad, een mogelijke alternatieve functie van het pand (bijvoorbeeld kinderopvang), de mate waarin activiteiten elders kunnen worden ondergebracht en de tijdigheid waarmee de buurt wordt geïnformeerd over waar de activiteiten dan gaan plaatsvinden. Wij verwachten daarbij dat de welzijnsorganisaties zich inspannen om de activiteiten van vrijwilligersorganisaties een andere plek te geven.

De welzijnsaccommodaties (buurthuizen, wijk- en dienstencentra) zijn veelal eigendom van de gemeente en worden door de HWO's gehuurd. De HWO's hebben geen gebouwen in eigendom. Voor het overbrengen van activiteiten naar andere locaties, kijken we als eerste

naar de locaties waar de vraag in beeld is en mensen dus toch al komen. Een goed voorbeeld is de accommodatie Lindenkwaadrant waar de welzijnsorganisatie steeds meer activiteiten uitvoert en aldus samen met de naast liggende school invulling geeft aan het concept Brede School. Als er geen alternatief voorhanden is, worden de multifunctionele welzijnscentra ingezet. De centra die gehandhaafd blijven, krijgen een belangrijke rol als participatiecentrum voor bewoners die zich voor de buurt willen inzetten. In plaats van een plek waar bewoners kunnen deelnemen aan een aanbod van activiteiten, wordt het een plek waar zij zelf activiteiten kunnen ontplooiën. Het wordt echt hún plek.

Vrijwilligersinitiatieven gaan immers voor professionele activiteiten. Dat betekent dat de accommodaties nog meer dan nu het geval is, openstaan voor bewonersorganisaties en andere vrijwilligersorganisaties, en voor Hagenaars die activiteiten willen organiseren. Hiermee wordt de ruimtebiedende taak van de welzijnsaccommodaties versterkt.

De kwetsbare bewoner vindt in de centra het aanbod aan ondersteuning. Het is ook de plek van waaruit de dan geactiveerde bewoner zich als vrijwilliger inzet voor de buurt. De centra kunnen ook dienen als uitvalsbasis voor de beroepskrachten naar de daartoe geëigende plek om de activiteiten uit te voeren. Bijvoorbeeld bij mensen thuis, op straat, op school, binnen het CJG, enzovoorts. Als het effectiever is, voeren de beroepskrachten in het centrum ook zelf activiteiten uit.

b. Verruiming mogelijkheden voor ruimte van vrijwilligersorganisaties

In de wijken gaan wij kijken naar de mogelijkheden om clubhuizen van sportverenigingen, schoolgebouwen en gemeentelijke gebouwen beschikbaar te stellen voor vrijwilligersorganisaties, om zo goedkopere huisvesting mogelijk te maken. Daarnaast wordt gekeken of er in de wijken kleinschalige plekken mogelijk zijn voor activiteiten van buurtbewoners. Deze worden door bewoners zelf beheerd. Goede voorbeelden daarvan zijn o.a. buurtkamers en kleinschalige dagopvangvoorzieningen voor ouderen. In ieder geval wordt het buurtkamer-concept verder, waar de gemeente en gesubsidieerde organisaties een zeer beperkte rol hebben, uitgerold. Hier komt een voorstel voor in het 2e kwartaal van 2011.

10. Sociaal-agogisch werk

Daar waar vrijwillige initiatieven onvoldoende in staat zijn een helpende hand te bieden aan mensen die dat nodig hebben, bieden wij een vangnet. Het instrument hiervoor is het sociaal-agogisch werk.

Kwetsbare individuen

Eén van de zwaartepunten in ons beleid ligt bij Hagenaars die participatie en ondersteuning het hardst nodig hebben. Het gaat dan om mensen die zich tijdelijk of langdurig niet zelf kunnen redden en die geen sociaal netwerk hebben waarop zij kunnen terugvallen. Of om mensen waarvan de problematiek zo ernstig of complex is dat de omgeving onvoldoende kan helpen. Deze Hagenaars worden niet gegeneraliseerd tot een bepaald aantal groepen. Er wordt uitgegaan van specifieke situaties. Iemand bevindt zich bijvoorbeeld in een situatie waarin het moeilijk is om rond te komen, om sociale contacten te onderhouden, om maatschappelijk actief te zijn, om talenten te ontwikkelen, enzovoorts. Wij denken hierbij bijvoorbeeld aan mensen met een handicap, ouders met opvoedingsproblemen of mensen die langdurig in de bijstand zitten. Sommige mensen weten hier prima mee om te gaan, al dan niet met ondersteuning vanuit de eigen omgeving. Sommigen komen echter terecht in een sociaal isolement, waardoor de mogelijkheden steeds kleiner worden om uit de problemen te komen.

Inzet sociaal-agogisch werk

De welzijnsorganisaties blijven vangnet voor activiteiten die niet (kunnen) worden uitgevoerd door vrijwilligers, maar wel nodig zijn voor de ondersteuning van kwetsbare individuen. Dit vraagt wel om een andere inzet van de beroepskrachten. Om deze andere inzet te accentueren gebruiken we in plaats van het woord *welzijnswerk* voortaan het woord *sociaal-agogisch werk*. Bij het sociaal-agogisch werk gaat het om preventie, vroegsignalering (multi) problematiek en nazorg. Maar de rol van het werk verandert: het moet zich richten op het versterken van de zelfregie. Het activeren van de eigen kracht. Dus niet meer formulieren voor cliënten invullen, maar cliënten helpen om het zelf in te vullen of te kijken waar deze in het sociale netwerk of bij vrijwilligers hulp kan krijgen. Dat betekent dat het sociaal-agogisch werk vraaggestuurd werkt en het individu helpt bij het (her)organiseren van het eigen sociale netwerk. Belangrijk daarbij is dat wordt voorkomen dat individuen afglijden naar een lager niveau op de participatieladder en waar mogelijk structureel een stap verder komen. Omdat in de ondersteuning uit wordt gegaan van een specifieke situatie, is het ook gemakkelijker om met een integrale aanpak te komen. Steeds moet worden bekeken op welke leefgebieden er problemen zijn en welke vrijwilligers en beroepskrachten erbij moeten worden betrokken.

Vraaggestuurd werken betekent dat de cliënt en zijn of haar kenmerken centraal staan. Belangrijke aspecten hierbij zijn leeftijd, gender, etniciteit, geardeheid, geloofsovertuiging, enzovoorts. Dat betekent bijvoorbeeld dat organisaties zijn ingericht op de diversiteit aan culturen, mensen die verschillende talen spreken en een verschillende context hebben. Stagiaires van VMBO, MBO en HBO vervullen hierbij een belangrijke rol. De professionele welzijnsorganisaties werken al op deze manier: het bereik onder verschillende groepen is groot. Maar kern is dat het sociaal-agogisch werk oog heeft voor elk aspect van een individu dat zelfregie belemmert of bevordert. Deze ontwikkeling is in het ouderenbeleid gestart met

het project Cultuursensitiviteit. Als er specifieke kennis en ervaring voor nodig is, kunnen de professionele organisaties ondersteuning vragen van de ParticipatieMaatschappij.

Vraaggestuurd werken betekent ook dat beroepskrachten niet afwachten tot iemand zich meldt met een ondersteuningsvraag. Er zijn mensen die niet worden bereikt door ze op te roepen om op kantoor te verschijnen om daar een gesprek te voeren. De beroepskracht moet op zoek gaan naar de vraag door erop af te gaan.

Werkwijze sociaal-agogisch werk

Het sociaal-agogisch werk organiseert het activeringsaanbod vanuit de participatiecentra. De beroepskracht probeert eerst een beeld te krijgen van wat een deelnemer nog wél kan en wil. Waar nodig wordt flankerende ondersteuning ingezet zoals algemeen maatschappelijk werk en ouderenadviseur. Zoveel mogelijk wordt hierbij gebruik gemaakt van het sociale netwerk rond de deelnemer en activiteiten van vrijwilligers. De kennismaking leidt tot een soort stappenplan waarin de te behalen doelen en te nemen stappen worden beschreven, zoals vrijwilligerswerk. Dat plan wordt dan uitgevoerd. Uitgangspunt is dat de deelnemer de keuzes en stappen in het traject zelf maakt en daarbij steeds het gevoel behoudt invloed te hebben op zijn of haar situatie. Beroepskrachten (ondersteund door stagiaires) begeleiden de deelnemer. Dat kan individueel, maar ook in groepsverband.

Door het inzetten van sociaal-agogisch werk op deze manier, wordt invulling gegeven aan de passage uit het collegeakkoord dat het welzijnswerk Hagenaars in staat moet stellen binnen hun mogelijkheden stappen te zetten naar meer zelfstandigheid en zelfredzaamheid of naar meer participatie door stappen naar een baan of opleiding. Deze andere inzet wordt landelijk *Welzijn Nieuwe Stijl* genoemd. Door te werken aan de koppeling tussen Hagenaars wordt ook een bijdrage geleverd aan het versterken van de sociale cohesie in wijken en buurten.

Samenwerking vrijwilligers en beroepskrachten

Vrijwilligers en beroepskrachten werken samen in de ondersteuning van kwetsbaren. De inzet van beroepskrachten is er hierbij altijd op gericht om ondersteuning aan de Hagenaar heel precies te doseren. Licht waar mogelijk, zwaar waar nodig, met als blijvend doel het versterken van de zelfregie. Dat betekent dat de beroepskracht achter de vrijwilliger moet staan. De beroepskracht moet hem of haar ondersteunen om de eigen motivatie waar te maken en om zo professioneel als mogelijk te werken.

Acties

Op de volgende manieren wordt het sociaal-agogisch werk voor kwetsbare individuen ingezet:

- a. uitwerking nieuwe werkwijze voor het sociaal-agogisch werk;
- b. vrijwilligerswerk door kwetsbare individuen
- c. sociaal-cultureel werk voor volwassenen wordt niet meer uitgevoerd door beroepskrachten
- d. stroomlijnen ondersteuningsfunctie
- e. ombuiging van categoriaal naar algemeen sociaal-agogisch werk.

a. Uitwerking nieuwe werkwijze voor het sociaal-agogisch werk

De professionele welzijnsorganisaties krijgen de opdracht in hun subsidieverzoek voor 2012 aan te geven:

1. Op welke manier zij met de nieuwe werkwijze van het sociaal-agogisch werk aan de slag gaan. De werkwijze moet voldoen aan de acht bakens van *Welzijn Nieuwe Stijl*:
 - Gericht op de vraag achter de vraag;
 - Gebaseerd op de eigen kracht van de burger
 - Direct er op af;
 - Formeel en informeel in optimale verhouding;
 - Doordachte balans van collectief en individueel;
 - Integraal werken
 - Niet vrijblijvend, maar resultaatgericht;
 - Gebaseerd op ruimte voor de professional.
2. Op welke manier bestaande en nieuwe specifieke groepen die een bepaalde aanpak nodig hebben, hiermee worden bereikt.
3. Op welke manier de verbinding wordt gelegd met zorg, onderwijs, werk en sport.

b. Vrijwilligerswerk door kwetsbare individuen

In de ondersteuning van kwetsbare individuen is het belangrijk om niet alle aandacht te richten op wat mensen niet kunnen, maar juist op wat mensen wel kunnen. Juist deze mensen vinden het besef dat zij een bijdrage aan de samenleving leveren erg belangrijk. Zeker in hun eigen wijk kunnen zij een belangrijke rol spelen. Sociaal-agogisch werken betekent dat voor hen vrijwilligersplekken moeten worden gezocht. De belemmeringen die kwetsbare individuen tegenkomen bij het vinden van vrijwilligerswerk, moeten worden weggenomen. Het gaat bijvoorbeeld om de fysieke toegankelijkheid van accommodaties en onbekendheid of een vrijwilligersfunctie ook echt geschikt is. Wij geven de 'ParticipatieMaatschappij Den Haag' en de professionele welzijnsorganisaties hiertoe de opdracht.

Bijzondere aandacht gaat hierbij uit naar klanten van SZW. Klanten van SZW maken in principe al deel uit van deze doelgroep, maar komen er nu onvoldoende terecht. Juist voor deze groep is het belangrijk dat zij actief zijn en blijven in de samenleving. In twee pilots gaan wij klanten van SZW toeleiden naar het vrijwilligerswerk. In een pilot in Escamp wordt het sociaal-agogisch werk ingezet in de ondersteuning naar het vinden van vrijwilligerswerk in de eigen wijk. Daarnaast wordt een pilot ontwikkeld om klanten direct toe te leiden naar vrijwilligersorganisaties. Op deze manier wordt de relatie tussen de WWB en de Wmo versterkt.

c. Sociaal-cultureel werk voor volwassenen wordt niet meer uitgevoerd door beroepskrachten

De inzet van het werk door beroepskrachten is vooral gericht op kwetsbare Hagenaars. Wij maken de keuze om het sociaal-cultureel werk voor volwassenen uitgevoerd door beroepskrachten, niet meer voort te zetten. Het gaat dan om activiteiten in de vorm van recreatie, educatie, sport, kunst en cultuur die **niet** gericht zijn op mensen in een kwetsbare positie. Uitvoering van deze activiteiten wordt gezien als de verantwoordelijkheid van Hagenaars zelf. Voor hen blijft het mogelijk om zelf activiteiten te organiseren. In de welzijnsaccommodaties kan hen ruimte worden geboden.

In de subsidieverzoeken 2012 moeten de subsidieaanvragers de gevolgen van de besparing op sociaal-cultureel werk voor volwassenen inzichtelijk maken voor de wijkprogramma's: welke

activiteiten worden uitgevoerd door vrijwilligers(organisaties) in plaats van beroepskrachten en welke activiteiten vinden geen doorgang meer. Op basis van de huidige inzet voor het sociaal-agogisch werk moet de besparing €2,3 miljoen opleveren.

d. Stroomlijnen ondersteuning

Verschillende organisaties houden zich via loketten of coördinatoren bezig met de ondersteuning van kwetsbare individuen. Maar mensen met meervoudige problemen hebben zelden problemen die door één organisatie of één voorziening kunnen worden opgelost. Deze moeten in samenhang worden aangepakt. Hiervoor zijn verschillende informatie- en coördinatiestructuren aanwezig. Maar ook die kijken in eerste instantie vanuit één hoofdprobleem en pakken daarna andere onderwerpen erbij. Dat leidt tot discussies over wat het hoofdprobleem is. Soms worden vanwege die bepaalde blik, ook problemen niet opgepakt. Daarom wordt bekeken hoe de ondersteuning beter kan worden gebundeld en de overlap in coördinatie beperkt. In de uitwerking van de bestuursopdracht *Ondersteuning* staat wat wij hieraan gaan doen. De efficiency door stroomlijning van de ondersteuning levert een besparing op van €1,8 miljoen.

e. Ombuiging van categoriaal naar algemeen sociaal-agogisch werk

Wij wonen in een multiculturele stad met een breed scala aan voorzieningen en activiteiten. Deze zijn gericht op het bereiken van alle Hagenaars. Wij gaan er niet langer vanuit dat voor elk probleem een specifieke voorziening noodzakelijk is. Dit betekent dat wij vinden dat ook specifieke problemen door het sociaal-agogisch werk opgelost moeten kunnen worden. In de praktijk gebeurt dit al op vele plekken.

Op dit moment subsidiëren wij drie categorale welzijnsinstellingen die zich richten op specifieke doelgroepen, te weten:

- Multi Culturele Instelling (MCI), voor Turks, Koerdisch, Marokkaans en andere Arabisch sprekende Hagenaars. MCI is ondergebracht bij MOOI.
- Unit Inter Cultural (UIC), voor Surinaamse en Chinese Hagenaars. UIC is ondergebracht bij Stichting Vóór.
- Steunpunt Antillianen en Arubanen Den Haag (STAAD), voor Hagenaars met een Antilliaanse of Arubaanse achtergrond. STAAD is ondergebracht bij Zebra.

Voor de betreffende doelgroepen voeren zij ondersteunende uitvoerende activiteiten uit als opvoedingsondersteuning, participatie voor ouderen, empowerment van vrouwen en vrijetijdsbesteding. Daarnaast hebben deze instellingen kennis en expertise over het bereiken en benaderen van deze doelgroepen.

In het collegeakkoord is afgesproken dat de noodzaak van categorale subsidies en instellingen tegen het licht wordt gehouden, Inmiddels is de diversiteit in de stad zo groot dat het benaderen van aparte groepen tot de kerntaak van het werk van beroepskrachten behoort. Met ingang van 2012 krijgen de professionele welzijnsorganisaties de opdracht om in hun subsidieverzoek aan te geven hoe zij ingaan op specifieke groepen die een bepaalde aanpak nodig hebben. In de verzoeken moet dan staan hoe de groepen die nu door het categoriaal werk worden bediend, door het reguliere werk worden bereikt. Overheveling van activiteiten vindt plaats als het reguliere werk klaar is om deze doelgroepen te bedienen. Om specifieke kennis en expertise te behouden zal dit worden ondergebracht bij de op te richten ParticipatieMaatschappij Den Haag. In het Collegeakkoord is afgesproken dat het categoriaal werk een besparing moet opleveren van €1 miljoen.

11. Implementatie

In dit hoofdstuk staat op welke manier de acties uit deze nota worden uitgevoerd.

Wat blijven we doen

In het programma Maatschappelijke Ondersteuning van de Programmabegroting staat welke bedragen beschikbaar zijn voor het onderdeel Participatie. In onderstaande tabel wordt het overzicht gegeven voor 2010 en 2014.

2. Programma MO			2010	2014
Participatie	5.	Vrijwilligerswerk	1.992	1.992
	6.	Sociaal-cultureel werk en emancipatie	30.340	23.140
	7.	Sociaal cultureel werk gehandicapten	830	830
	8.	Samenlevingsopbouw	2.439	765
	9.	Maatschappelijk activeringswerk	371	371

Met de beschikbare middelen gaan wij door met activiteiten gericht op het versterken van de participatie. Dit gebeurt bijvoorbeeld door vrijwilligersorganisaties financieel te blijven waarderen en ondersteunen. Wij gaan sportaccommodaties, scholen en zorginstellingen beter benutten als ontmoetingsplaatsen voor de wijk. Als centra voor ontmoeting en ondersteuning in de wijk worden ongeveer 40 welzijnsaccommodaties ingezet als er geen alternatieven voor handen zijn. Met het sociaal-agogisch werk vanuit de HWO's en zelfstandige buurthuizen, stimuleren wij de participatie van kwetsbare individuen aan de samenleving. Het realiseren van sociale netwerken is dan van groot belang. Hierbij is een taak weggelegd voor samenlevingsopbouw. Nadruk ligt bij de geïsoleerde positie van niet-westerse vrouwen en het activeren van Hagenaars die langdurig in de bijstand zitten. Kennis en expertise over specifieke groepen wordt gebundeld. Voor de jeugd ligt de nadruk op activeren, signaleren en het voorkomen van overlast. Voor ouderen en gehandicapten geldt dat de nadruk ligt op mogelijkheden om volledig en zelfstandig mee kunnen (blijven) doen aan de Haagse samenleving. In aparte nota's over jeugd en ouderen wordt uitgewerkt hoe de inzet daadwerkelijk vorm krijgt.

Planning acties

De aangekondigde acties voor het versterken van vrijwillige inzet worden uitgevoerd in 2011. In 2011 vinden ook de voorbereidende activiteiten plaats in het kader van de doorontwikkeling van *Welzijn in de Wijk*. Het gaat dan om de gesprekken over de inzet van vrijwilligers, maatschappelijke organisaties en de professionele welzijnsorganisaties. Verder kunnen de professionele organisaties het voorbereidende werk doen voor de nieuwe werkwijze van de beroepskrachten. Alle afspraken worden dan onderdeel van de subsidie-afspraken voor 2012 die in het kader van *Welzijn in de Wijk* zijn gemaakt. De planning voor de overige onderwerpen staat in de volgende paragraaf, omdat die met

de taakstelling te maken hebben.

Taakstelling

Voor heel het welzijnswerk geldt een taakstelling van €10,4 miljoen dat moet worden gehaald in 2014. Voor 2011 geldt een generieke korting voor alle gesubsidieerde organisaties van 7,7%. Vanaf 2012 worden de bezuinigingen structureel gerealiseerd op basis van de in deze nota aangegeven inhoudelijke richting.

Hieronder is de totale bezuiniging verwerkt in jaarschijven.

	2012	2013	2014 e.v.
<i>Participatie</i>			
Sociaal-cultureel volwassenenwerk	1,5	2,1	2,3*
Welzijnsaccommodaties	2,7	3	3
Kennis & overhead	1,2	1,4	1,7
Categoriaal werk	1	1	1
Samenlevingsopbouw		0,6	0,6
<i>Ondersteuning</i>	0,5	1,5	1,8
Totaal opgeteld	6,9	9,6	10,4

* In dit bedrag is de opslag voor overhead inbegrepen.

Naast het bedrag van €3 miljoen op het programma MO, wordt voor de bezuiniging op accommodaties €500.000 toegeschreven aan het programma Jeugd. In totaal wordt dus voor €3,5 miljoen op accommodaties bezuinigd.

Het zwaartepunt van de taakstelling ligt in 2013. Dat betekent dat het stoppen met sociaal-cultureel werk voor volwassen en het sluiten van de welzijnsaccommodaties dus in dat jaar moeten worden gerealiseerd. De bedoeling is dat op 1 januari 2013 de ParticipatieMaatschappij van start gaat.

Communicatie

Er gaat veel veranderen in het participatiebeleid. Het zwaartepunt daarvan ligt in de wijken. Sommige Hagenaars zien de aanwezigheid van een welzijnsaccommodatie en het aanbod aan het volwassenenwerk door beroepskrachten in de wijk, als een verworvenheid. Maar de oplossingen liggen ook in de wijk. Daarom wordt per wijk gekeken naar de mogelijkheden om de wijzigingen te communiceren en gezamenlijk naar oplossingen te kijken aan de hand van de Welzijn in de Wijk-aanpak.

Aan de hand van voortgangsrapportages zullen wij de Raad regelmatig informeren over de uitvoering van deze nota.